

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 23CoCsp/36/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8518200654
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 05. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Branislav Breza
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2021:8518200654.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Branislava Brezu a sudcov JUDr. Martina Fiľakovského a JUDr. Anny Kovalovej v právnej veci žalobcu: EOS KSI Slovensko, s.r.o., so sídlom v Bratislave, na ul. Pajštúnskej č. 5, IČO: 35 724 803, právne zastúpeného TOMÁŠ KUŠNÍR, s.r.o., so sídlom v Bratislave, na ul. Pajštúnskej č. 5, IČO: 36 613 843, proti žalovanému: A. Z., nar. XX.XX.XXXX, bývajúcemu v J., o zaplatenie sumy 369,29 eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Stará Ľubovňa zo dňa 01.06.2020 č.k. 1Csp 34/2018-162 takto

rozhodol:

Potvrdzuje rozsudok vo výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti a vo výroku o trovách konania.

Žalovanému sa nepriznáva náhrada trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Prvoinštančný súd napadnutým rozsudkom uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 221,98 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5,05 % ročne zo sumy 13,24 eur od 19.05.2015 do zaplatenia, vo výške 5,05 % ročne zo sumy 11,50 eur od 19.06.2015 do zaplatenia, vo výške 5,05 % ročne zo sumy 14,24 eur od 21.07.2015 do zaplatenia, vo výške 5,05 % ročne zo sumy 16,50 eur od 19.08.2015 do zaplatenia a vo výške 5,05 % ročne zo sumy 16,50 eur od 19.09.2015 do zaplatenia. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania voči žalovanému v rozsahu 20 %.

2. Vykonaným dokazovaním mal za preukázané, že právny predchodca žalobcu Slovak Telekom, a.s. a žalovaný dňa 15.04.2015 uzatvorili zmluvu o poskytovaní verejných služieb. Žalovaný riadne a včas neuhradil faktúry, ktorými mu žalobca, resp. jeho právny predchodca fakturoval cenu poskytnutých služieb a ďalšie poplatky a služby. Z priložených faktúr je zrejmé, že žalovaný nezaplatil cenu poskytnutých služieb, zmluvnú pokutu za nevrátenie Magio Sat Box-u a zmluvnú pokutu za porušenie záväzku viazanosti, ktoré mu žalobca, resp. jeho právny predchodca fakturoval faktúrami splatnými v období od 18.05.2015 do 18.04.2016 v celkovej sume 369,29 eur.

3. Za dôvodnú sa považovala žaloba v časti neuhradených faktúr za poskytnuté služby v celkovej výške 71,98 eur, ako aj v časti týkajúcej sa zaplatenia jednorazovej zmluvnej pokuty za nevrátenie, stratu, poškodenie alebo odcudzenie prenajatého Magio Sat Box-u vo výške 150 eur. Súd prvej inštancie preto žalobe žalobcu vo vzťahu k sume 221,98 eur s príslušným úrokom z omeškania vyhovel. V prevyšujúcej časti vo vzťahu k poplatku za upomienku oneskorenej platby, poplatku za prerušenie poskytovania služby pre neplatenie a zmluvnej pokute dojednanej na zabezpečenie záväzku viazanosti žalobu zamietol.

4. Poplatok za upomienku oneskorenej platby, ako aj poplatok za prerušenie poskytovania služby pre neplatenie nespĺňajú podmienku transparentnosti a zo strany žalobcu nebolo preukázané, že žalovaný

hradí týmito poplatkami iba skutočne náklady, ktoré mu vznikli. Za tieto poplatky sa spotrebiteľovi neposkytuje žiadna protihodnota. Práve naopak, javia sa iba ako ďalšie sankcie za oneskorenie sa s plnením za dohodnuté služby a sú určené výlučne v prospech dodávateľa služby. Zároveň zo strany žalobcu nebolo preukázané, či skutočne došlo k prerušeniu či obmedzeniu služby poskytovanej jeho právnym predchodcom, na aký časový úsek a aké skutočné náklady mu v súvislosti s vykonaním takéhoto úkonu vznikli. Takéto zmluvné podmienky už boli viacerými rozhodnutiami všeobecných súdov určené za neprijateľné.

5. Čo sa týka zmluvnej pokuty, táto bola dojednaná s klesajúcou výškou podľa dĺžky trvania plnenia zmluvy. Ustanovenia o zmluvnej pokute tvorili predtlač zmluvy bez možnosti voľby jej prijatia alebo odmietnutia. Vzhľadom na charakter dojednania a jeho začlenenia v texte právneho úkonu nie sú pochybnosti o tom, že zmluvná pokuta nebola dojednaná individuálne. O takéto individuálne ustanovenie by sa jednalo vtedy, keď by práve takáto časť dohody bola výsledkom dojednania. O individuálnom dojednaní nemožno hovoriť v prípade, ak zákazník musí prijať celý súbor opatrení a dojednaní ustanovených v zmluve, minimálne ich nemôže vylúčiť. V danom prípade nejde teda o individuálne dojednané zmluvné ustanovenie (§ 53 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Zmluvná pokuta so žalovaným ako spotrebiteľom nebola osobitne vyjednaná, pretože zmluvná pokuta je dojednaná za rovnakých podmienok vo všetkých formulárových zmluvách. Zmluvná pokuta, ktorá nebola individuálne dojednaná a ktorá spôsobuje hrubú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, je v rozpore s ochranou práv spotrebiteľa, ako aj v rozpore s chartou základných práv Európskej únie. Dojednaná zmluvná pokuta je neprijateľnou zmluvnou podmienkou, a preto je v zmysle ust. § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka neplatná. Z neplatnej zmluvnej podmienky tak nevzniklo žalobcovi právo na plnenie a žalovanému povinnosť plniť. V obdobných právnych veciach žalobcu, či jeho právneho predchodcu už opakovane rozhodli sudy o neprijateľnosti takejto zmluvnej pokuty.

6. Výrok o trovách bol odôvodnený ust. § 255 ods. 2 C.s.p. a § 262 ods. 1 a ods. 2 C.s.p.

7. Proti tomuto rozsudku, a to konkrétne proti výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti, podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobca. Navrhol rozsudok v napadnutej časti zmeniť tak, aby žalobe žalobcu o zaplatenie sumy 147,31 eur bolo vyhovené. Alternatívne požadoval rozhodnutie v napadnutom rozsahu zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Ako dôvod uviedol, že súd prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

8. Podľa ust. § 544 ods. 1 Občianskeho zákonníka si môžu strany pre prípad porušenia zmluvnej povinnosti dojednať zmluvnú pokutu, ktorú je účastník, ktorý poruší zabezpečenú povinnosť, povinný zaplatiť aj vtedy, keď oprávnenému účastníkovi porušením povinnosti nevznikne škoda. Podľa zákona nie je významné ani to, či ide o porušenie povinnosti splniť záväzok riadne a včas, alebo ide iba o čiastkové nesplnenie nejakej povinnosti. Účelom zmluvnej pokuty je donútiť dlžníka pod hrozbou majetkovej sankcie k riadnemu splneniu záväzku. Zmluvná pokuta teda predovšetkým predstavuje hrozbu dlžníkovi, že pokiaľ nespĺní svoju zmluvnú povinnosť, vznikne mu povinnosť poskytnúť pre tento prípad dojednané plnenie, t.j. pokutu. Dojednaná zmluvná pokuta má teda predovšetkým čeliť porušeniu povinností (funkcia prevenčná), lebo ak bude zabezpečená povinnosť splnená, bude hlavná funkcia zmluvnej pokuty vyčerpaná. Ďalej plní aj reparačnú funkciu a taktiež predstavuje sankciu pre toho, kto porušil povinnosť. Zabezpečovaciu funkciu plní zmluvná pokuta len tým, že hrozba majetkovej sankcie motivuje dlžníka, aby včas a riadne splnil zmluvnú povinnosť. Dohoda o zmluvnej pokute má povahu dohody o paušalizovanej náhrade škody.

9. Právny predchodca žalobcu a žalovaný si dohodli zabezpečovací inštitút zmluvnej pokuty pre prípad porušenia záväzku viazanosti, ktorý je definovaný v zmluve o poskytovaní verejných služieb. Žalovaný porušil svoje povinnosti poskytnúť zmluvne dohodnuté protiplnenie a neuhradzal faktúry vystavené za poskytnuté služby riadne a včas. Toto porušenie zmluvných povinností vôbec nebolo zohľadnené.

10. V danom prípade výška zmluvnej pokuty je paušalizovanou náhradou škody, ktorá pôvodnému veriteľovi vznikla v dôsledku nesplnenia záväzku žalovaného zotrvať počas vymedzenej doby viazanosti v zmluvnom vzťahu. Škoda pozostáva z ceny telefónu a sumy, ktorá pôvodnému veriteľovi vznikla v dôsledku poskytnutia iných služieb za akciové ceny práve s ohľadom na dobu viazanosti. Zmluvnou pokutou si žalobca zabezpečuje zároveň návratnosť poskytnutej zľavy zo stanovenej ceny poskytovanej služby alebo navrátených zariadení, ktoré boli žalovanému poskytnuté v rámci zvýhodnenej ceny.

Žalovanému bola vyúčtovaná zmluvná pokuta v zníženej výške 147,31 eur so zohľadnením počtu dní, ktoré uplynuli z doby viazanosti, a to vrátane dní, počas ktorých bol žalovaný ešte pripojený, avšak svoje zmluvné povinnosti riadne a včas platiť cenu za poskytnuté služby si neplnil. Zmluvná pokuta bola v zmluve vyjadrená regresívnym spôsobom, čo znamená, že základ zmluvnej pokuty sa znižuje o čiastku zodpovedajúcu počtu dní uplynutých z doby viazanosti, to znamená do doby prerušenia poskytovania služieb.

11. Odvolací súd v zmysle zásad ustanovení § 379, § 380 a § 381 C.s.p. preskúmal rozsudok v jeho napadnutej časti spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia pojednáva a zistil, že odvolanie žalobcu smerujúce proti výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti nie je opodstatnené.

12. Pri rozhodovaní sa v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností bol vyvedený správny právny záver. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia prvoinštančným súdom, na ktoré v plnom rozsahu odkazuje.

13. V danom prípade, ako to vyplýva z obsahu spisu, medzi právnym predchodcom žalobcu a žalovaným bola uzatvorená štandardná formulárová spotrebiteľská zmluva. Uvedené je dôvodom k tomu, aby súdnej kontrole boli podrobené aj zmluvné dojednania majúce charakter podmienok spôsobujúcich značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Pritom by nemali byť žiadne pochybnosti o tom, že spotrebiteľ je slabšou zmluvnou stranou, či už z dôvodu neinformovanosti alebo vyjednávacej pozície pri pokuse dosiahnuť zmenu už vopred naformulovanej zmluvy.

14. Základnou črtou spotrebiteľskej zmluvy je to, že je pre spotrebiteľa vopred pripravená a nie je vytvorený priestor na dojednávanie obsahu zmluvy alebo jej zmeny. Zmluva o poskytovaní verejných služieb túto charakteristiku spĺňa. Jej súčasťou boli bez akýchkoľvek pochybností zmluvné dojednania majúce charakter všeobecných obchodných podmienok, ktoré žalovaný ovplyvniť nemohol, nakoľko boli už vopred pripravené pre veľký počet spotrebiteľov.

15. Smernica Rady č. 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách ukladá členským štátom zabezpečiť, aby spotrebiteľ nebol viazaný nekalými podmienkami a zväziť, či spotrebiteľská zmluva obsahujúca nekalé podmienky obstoje ako celok. Súdny dvor dokonca považuje ochranu spotrebiteľa podľa čl. 6 Smernice za tak významnú, že sa má klásť principiálne na roveň vnútroštátnym pravidlám verejného poriadku, a to v záujme vyššej kvality života.

16. Podľa ustanovenia § 53 ods. 1 veta prvá Občianskeho zákonníka v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy, spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len neprijateľná podmienka).

17. Občiansky zákonník účinný v čase uzatvorenia zmluvy za neprijateľnú podmienku v ust. § 53 ods. 4 písm. k) považuje aj dojednanie vyžadujúce od spotrebiteľa, ktorý nesplnil svoj záväzok, aby zaplatil neprimerane vysokú sumu ako sankciu spojenú s nesplnením jeho záväzku. Občiansky zákonník s takouto neprijateľnou podmienkou spôsobujúcou značnú nerovnováhu v právach a v povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa spája v ust. § 53 ods. 5 sankciu neplatnosti.

18. Keďže ust. § 53 Občianskeho zákonníka nikdy nebolo zaradené medzi prípady relatívnej neplatnosti (§ 40a Občianskeho zákonníka) išlo o neplatnosť absolútnu pôsobiacu bez ďalšieho priamo zo zákona, na ktorú musel súd prihliadať z úradnej povinnosti.

19. Ustanovenie § 544 Občianskeho zákonníka umožňuje účastníkom pre prípad porušenia zmluvnej povinnosti dojednať si zmluvnú pokutu. Zmluvná pokuta je zabezpečovacím prostriedkom a vyjadruje peňažnú sumu, ktorú je dlžník povinný zaplatiť veriteľovi, ak poruší svoju zmluvnú povinnosť. Podstatnou náležitosťou dohody o zmluvnej pokute je určenie jej výšky alebo spôsobu jej určenia. Výška zmluvnej pokuty nie je zákonom limitovaná, avšak nemôže byť v rozpore so zásadou zakotvenou v ustanovení § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Vychádzajúc z tohto ustanovenia výkon práv a povinností vyplývajúcich

z občiansko-právnych vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi.

20. V prejednávanej veci výška zmluvnej pokuty bola stanovená na sumu 180 eur za porušenie záväzku viazanosti upraveného na strane 3 zmluvy o poskytovaní verejných služieb. Porušením záväzku viazanosti je výpoveď zmluvy účastníkom, ak výpovedná lehota alebo iná osobitne dohodnutá lehota uplynie počas dojednanej doby viazanosti, žiadosť účastníka o prenesenie telefónneho čísla k inému podniku poskytujúcemu služby elektronických komunikácií, ak v dôsledku tejto žiadosti dôjde k ukončeniu zmluvy počas dojednanej doby viazanosti a nezaplatenie ceny za poskytnuté služby účastníkom do 45 dní po splatnosti, na základe ktorého vznikne podniku právo na odstúpenie od zmluvy.

21. Dojednanie zmluvnej pokuty pre prípad výpovede zmluvy a žiadosti o prenesenie telefónneho čísla priamo odporuje ustanoveniam zákona č. 351/2011 Z. z. o elektronických komunikáciách.

22. Podľa ustanovenia § 44 ods. 6 zákona č. 351/2011 Z. z. o elektronických komunikáciách v znení neskorších predpisov, ak sa účastník, ktorým je fyzická osoba, zaviazal využívať určitú verejnú službu podniku počas určitého minimálneho obdobia, nesmie toto obdobie pri prvom uzavretí zmluvy o poskytovaní danej verejnej služby presiahnuť 24 mesiacov; podnik je zároveň povinný poskytnúť užívateľovi možnosť uzatvoriť zmluvu o poskytovaní verejných služieb, pri ktorej toto obdobie nepresiahne 12 mesiacov. Bez ohľadu na minimálne obdobie platnosti zmluvy o poskytovaní verejných služieb, podnik je povinný zabezpečiť, aby zmluvné podmienky a postupy pri ukončení zmluvy neodrádzali účastníka od zmeny poskytovateľa služieb.

23. Vyššie uvedené ustanovenie bez ohľadu na to, že žalovaný sa v zmluve o poskytovaní verejných služieb zaviazal zotrvať v zmluvnom vzťahu s právnym predchodcom žalobcu po dobu 24 mesiacov, ukladalo žalobcovi, resp. jeho právnemu predchodcovi povinnosť zabezpečiť, aby zmluvné podmienky a postupy pri ukončení zmluvy neodrádzali účastníka od zmeny poskytovateľa služieb. Sankcionovanie žalovaného zmluvnou pokutou za ukončenie zmluvy v dôsledku prenesenia telefónneho čísla k inému poskytovateľovi služby nemožno hodnotiť inak ako odradzujúcu podmienku a postup, teda ako podmienku neprijateľnú, spôsobujúcu značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (§ 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka).

24. Ustanovenie § 44 ods. 12 zákona č. 351/2011 Z.z. o elektronických komunikáciách v znení neskorších predpisov umožňuje účastníkovi vypovedať zmluvu o poskytovaní verejných služieb uzavretú na dobu neurčitú z akéhokoľvek dôvodu alebo bez udania dôvodu.

25. Zmluva o poskytovaní verejných služieb má charakter zmluvy uzatvorenej na dobu neurčitú. Nič na tom nemení ani žalovaný prevzatý záväzok zotrvať v zmluvnom vzťahu po dobu 24 mesiacov. Využitie zákonom danej možnosti vypovedať zmluvu nepredstavuje porušenie povinností, za ktoré bolo možné požadovať zaplatenie zmluvnej pokuty.

26. Rovnako dojednanie zmluvnej pokuty za nezaplatenie ceny za poskytnuté služby je neakceptovateľné. Na tom nič nemení ani fakt, že žalobca sa snažil zohľadniť časový aspekt porušenia tejto povinnosti vyjadrujúci denné klesanie základu zmluvnej pokuty počas plynutia doby viazanosti do dňa prerušenia poskytovania služieb v dôsledku nezaplatenia sumy za poskytnuté služby. Pri oneskorenej úhrade peňažného plnenia nemôže ostať bez povšimnutia výška pohľadávky vzniknutej porušením záväzku. Nezaplatením ceny sa rozumie neuhradenie ceny poskytnutých služieb v plnej výške. Môže teda nastať situácia, že spotrebiteľ si svoj záväzok nesplní len v nepatrnom rozsahu napr. z vyúčtovanej sumy neuhradí 1 Eur. Zmluvná pokuta dojednaná pre prípad nezaplatenia ceny za poskytnuté služby, výšku pohľadávky takto vzniknutej vôbec nezohľadňuje. Okrem toho výška zmluvnej pokuty sa znižuje iba do dňa prerušenia poskytovania služieb v dôsledku nezaplatenia ceny za poskytnuté služby. Prerúšením poskytovania služieb k zániku zmluvného vzťahu nedochádza. Nemožno preto vylúčiť následne uhradenie dlžného záväzku zo strany spotrebiteľa a opätovné obnovenie poskytovania služieb. Táto okolnosť majúca podstatný vplyv na výšku zmluvnej pokuty zohľadnená nebola. Zmluvná pokuta tak ako bola dojednaná teda umožňuje poskytovateľovi služieb požadovať od spotrebiteľov zaplatenie zmluvnej pokuty vo výške podstatne prevyšujúcej pohľadávku vzniknutú porušením záväzku zaplatiť sumu poskytnutých služieb.

27. Dojednanie zmluvnej pokuty nezohľadňujúce výšku pohľadávky vzniknutej porušením záväzku a viažúce sa iba na moment prerušenia poskytovania služieb bez zohľadnenia prípadnej možnosti ich obnovenia predstavuje neprijateľnú zmluvnú podmienku, nakoľko výrazne znevýhodňuje spotrebiteľa a dodávateľovi umožňuje uplatniť si voči spotrebiteľovi zmluvnú pokutu v neprimeranej výške.

28. Okrem toho, rozsudkom Okresného súdu Humenné zo dňa 26.09.2016 č.k. 12C 472/2015 - 68 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove zo dňa 24.08.2017 č.k. 7Co 233/2016 - 92 bola zamietnutá žaloba právneho predchodcu žalobcu Slovak Telekom, a.s. v časti týkajúcej sa uplatnenej zmluvnej pokuty. Ak Občiansky zákonník v ustanovení § 53a ods. 1 ukladá dodávateľovi povinnosť zdržať sa používania konkrétnej podmienky, ktorá bola vyhlásená za neplatnú pre jej neprijateľnosť, alebo ak z takejto podmienky dodávateľovi nebolo priznané plnenie, dodávateľ nie je oprávnený domáhať sa, a to ani v súdnom konaní, plnenia vyplývajúceho z neprijateľných podmienok voči všetkým spotrebiteľom. Zákonnému pojmu zdržať sa používania bez akýchkoľvek pochybností zodpovedá povinnosť dodávateľa neuplatňovať si plnenia z neprijateľných zmluvných podmienok. Rovnakú povinnosť má aj právny nástupca dodávateľa.

29. Vychádzajúc z uvedeného odvolací súd postupom vyplývajúcim z ust. § 387 C.s.p. rozsudok vo výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti a vo výroku o trovách konania ako vecne správny potvrdil.

30. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa ust. § 396 ods. 1 C.s.p. v spojení s ust. § 255 ods. 1 C.s.p. Dôvodom takéhoto rozhodnutia o trovách bola skutočnosť, že úspešnému žalovanému v súvislosti s odvolacím konaním žiadne trovy nevznikli.

31. Rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 odsek 1 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 odsek 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 odsek 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).